

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/94/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4121211254
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 08. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Zmeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2022:4121211254.2

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Zmekovej a sudkýň JUDr. Renáty Pátrovičovej a JUDr. Denisy Šaligovej v spore žalobkyne D. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. XX, XXX XX E., zastúpenej JUDr. Martinom Balvanom, advokátom so sídlom Štúrova 74/138, 949 01 Nitra, proti žalovanému: neb. A. Y., nar. XX.XX.XXXX, zomr. dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom E., o vypratanie nehnuteľností, o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 36C/50/2021-108 zo dňa 14.06.2022 takto

rozhodol:

I. Odvolací súd pokračuje v konaní s právnymi nástupcami žalovaného neb. A. Y., nar. XX.XX.XXXX, zomr. dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom E., ktorými sú:

- 1/ A. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX Z. XXX,
- 2/ O. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. X, XXX XX E., a
- 3/ U.. D. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom O.. O. X, XX XXX S..

II. Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým uznesením I. výrokom zastavil konanie a II. výrokom rozhodol, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení uznesenia uviedol, že žalobkyňa podanou žalobou žiadala uložiť žalovanému povinnosť vypratáť nehnuteľnosti nachádzajúce sa v katastrálnom území E., obec E., okres E., zapísané katastrálnym odborom Okresného úradu E. na liste vlastníctva č. XXXX ako stavba - dom, súpisné číslo XXXX postavený na parcele registra „C“ č. XXX, vedenej ako zastavané plochy a nádvoria vo výmere 730 m², parcela registra „C“ číslo XXX vedená ako záhrada vo výmere 265 m² a parcela registra „C“ číslo XXX vedená ako zastavaná plocha a nádvorie vo výmere 730 m². Konštatoval, že rozsudkom č. k. 36C/50/2021-91 zo dňa 29.03.2022 žalobe vyhovel tak, že žalovanému uložil vypratáť nehnuteľnosti a žalobkyni proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozsudok bol žalovanému doručený dňa XX.XX.XXXX fikciou doručenia v zmysle ustanovenia § 111 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Na základe lustrácie v registri obyvateľov však súd zistil, že žalovaný zomrel dňa XX.XX.XXXX, t. j. v deň, kedy mu začala plynúť lehota na podanie odvolania proti rozsudku. S odkazom na ustanovenie § 61, § 63 ods. 1, 2 a § 66 CSP súd považoval za nutné konanie zastaviť z dôvodu straty procesnoprávnej subjektivity strany sporu na strane žalovaného.

2. V odôvodnení uznesenia súd uviedol, že ak je stranou sporu fyzická osoba, strata jej procesnej subjektivity je zároveň stratou spôsobilosti na práva a povinnosti. Ak smrť fyzickej osoby ako strany sporu nastane v priebehu konania (t.j. do jeho právoplatného skončenia), súd môže konanie zastaviť alebo pokračovať v konaní s dedičmi, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to v závislosti od povahy veci. Pokiaľ povaha veci pokračovaniu konania bráni, musí sa konanie zastaviť. Procesná subjektivita je jednou zo základných podmienok konania, na ktoré súd prihliada kedykoľvek počas konania. U fyzických osôb vzniká

narodením a zaniká smrťou, prípadne vyhlásením za mŕtveho. Ak strana sporu zomrie po vyhlásení rozsudku, avšak skôr, než sa konanie právoplatne skončilo, súd postupuje podľa § 63 a 64 CSP a podľa povahy veci posúdi, či má konanie zastaviť, prerušiť alebo či v ňom môže pokračovať. V danej veci žalovaný stratil procesnú subjektivitu, preto súd posudzoval, či je v konaní možné pokračovať s dedičmi po poručiťelovi alebo je daný dôvod na zastavenie konania. Predmetom konania je vypratanie nehnuteľností, nejde teda o majetkovú vec, preto súd nebude pokračovať s dedičmi poručiťeľa. Ide o nedostatok podmienky konania na strane žalovaného, ktorý nemožno odstrániť, a z toho dôvodu súd podľa § 63 ods. 1 v spojení s § 66 CSP konanie zastavil. Vyhlásený rozsudok zo dňa 29.03.2022 právoplatnosť nenadobudne a konečným rozhodnutím je uznesenie o zastavení konania.

3. Výrok o trovách konania súd odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 256 ods. 1 CSP a contrario, podľa ktorého ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane, a teda trovy je povinná platiť tá zo strán, ktorá zavinila, že vznikli. Pojem procesné zavinenie sa posudzuje z procesného hľadiska. V tejto veci dôvodom zastavenia konania bol nedostatok procesnej subjektivity strany konania v dôsledku jej úmrtia v priebehu konania, vo vzťahu ku ktorému nedošlo k procesnému nástupníctvu. Vzhľadom na to možno konštatovať, že žiadna zo strán nezavinila zastavenie konania, pričom smrť je objektívnou právnou skutočnosťou. Z toho dôvodu žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania s poukazom na čl. 4 CSP.

4. Proti tomuto uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, ktorá žiadala, aby súd prvej inštancie v rámci autoremedúry napadnuté uznesenie zrušil a pokračoval v konaní, alternatívne, aby odvolací súd toto uznesenie zmenil, prípadne ho zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Podľa nej je uznesenie zmätočné a arbitrárne, je založené na svojvôli súdu a porušuje jej právo na súdnu ochranu. Odvolanie odôvodnila v zmysle § 365 ods. 1 písm. a), b) a h) CSP, pretože na vydanie uznesenia neboli splnené procesné podmienky, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a rozhodnutie zároveň vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Súd mal pokračovať v konaní podľa § 63 ods. 2 CSP s dedičmi žalovaného, okruh ktorých je známy, pretože dedičské konanie po pôvodnom žalovanom bolo právoplatne skončené a zároveň je splnený predpoklad § 63 ods. 2 poslednej vety CSP. Poukázala na to, že právoplatnosťou uznesenia odvolacieho súdu č. k. 9C/96/2021-61 zo dňa 06.12.2021, ktorým odvolací súd vyhovel odvolaniu žalobkyne a nariadil neodkladné opatrenie, v spojení s rozsudkom č. k. 36C/50/2021-91 zo dňa 29.03.2022, na základe, ktorého jej bola priznaná voči žalovanému náhrada trov konania v rozsahu 100 %, nadobudol predmetný spor minimálne v časti jej priznaných trov konania majetkový rozmer, v dôsledku čoho bol splnený zákonný predpoklad na pokračovanie v konaní. Priznaná náhrada trov konania sa navyše týka aj nákladov v časti nariadeného neodkladného opatrenia. Žalobkyňa v podanom odvolaní nesúhlasila ani s výrokom o trovách konania, ktorých náhrada jej nebola priznaná. Vyhláseným rozsudkom jej trovy priznané boli, avšak uznesením o zastavení konania súd rozhodol, že žiadna strana nemá nárok na ich náhradu. Uvedeným rozsudkom súd zostal viazaný. Žalovaný napriek vlastníckemu právu žalobkyne a zároveň neexistencii jeho právneho titulu na ich užívanie odmietol v rozpore so zákonom nehnuteľností uvoľniť a vypratať, pričom sa v nich svojvoľne zdržoval a protizákonne ich dlhodobo užíval. Výlučne týmto konaním žalovaný dal podnet, aby si žalobkyňa bránila svoj majetok prostredníctvom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a žalobou o vypratanie nehnuteľností. Žalovaný teda zavinil trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, v dôsledku čoho ich náhradu súd mal priznať protistrane; inak by bolo jeho rozhodnutie nezákonné, nespravodlivé a v zrejmom rozpore s dobrými mravmi.

5. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal vec viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) ako aj skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie (§ 383 CSP) a po prejednaní veci bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. a), b) a § 391 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zároveň rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičmi pôvodného žalovaného.

6. Podľa obsahu spisu predmetom konania je žaloba žalobkyne podaná dňa 04.10.2021 o vypratanie nehnuteľností nachádzajúcich sa v E., ktoré sú špecifikované vyššie v bode 1. a ktoré sú vo výlučnom vlastníctve žalobkyne. Žalovaný v priebehu konania po vyhlásení rozhodnutia vo veci samej dňa XX.XX.XXXX zomrel, pričom dovtedy z jeho strany nebolo namietané, že nie je dané právo žalobkyne, t. j. nepoprel, že on ako nevlastník užíva jej nehnuteľnosti a že má tam uložené aj svoje hnutelné veci.

7. V konaní, ktorého predmetom je majetkový spor, bolo potrebné pri rozhodovaní o ďalšom procesnom postupe vychádzať z ustanovenia § 63 ods. 1,2,3 CSP, podľa ktorého: (1) Ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. (2) V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve. (3) Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve.

8. Vyššie citované ustanovenie § 63 CSP upravuje prípady, keď k strate procesnej subjektivity fyzickej osoby v dôsledku jej smrti došlo počas konania, t.j. v období od doručenia žaloby do právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Súd v takom prípade po posúdení povahy sporu má možnosť konanie buď zastaviť alebo v konaní pokračovať. Povahou veci sa rozumie povaha hmotných práv a povinností, o ktoré v konaní ide, čo vyplýva práve z toho, že procesné nástupníctvo sa odvodzuje od nástupníctva hmotnoprávneho. V konaní súd pokračuje teda najmä vtedy, ak ide o majetkový spor, a to s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to vo väčšine prípadov až po skončení konania o dedičstve. Súd o pokračovaní s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých prešlo právo alebo povinnosť, musí rozhodnúť uznesením. Odsek 3 uvedeného ustanovenia však umožňuje súdu pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve. Zastavenie konania prichádza do úvahy najmä v prípadoch iných ako majetkových sporov (§ 63 ods. 2 a contrario CSP). Za majetkový spor treba vo všeobecnosti považovať aj všetky určovacie spory, vrátane sporov o určenie vlastníckeho práva, a v takom prípade súd obligatórne pokračuje s právnymi nástupcami fyzickej osoby. Slovo „môže“ v ustanovení § 63 ods. 1 CSP súd musí vykladať ako objektívnu možnosť či nemožnosť v konaní pokračovať, nie ako voľnú úvahu súdu, či v konaní pokračovať bude alebo nebude. Vo výnimočných prípadoch súd môže pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve, t. j. v prípade, ak to povaha veci pripúšťa, t. j. ak sa nevyskytuje žiadny spor o dedičské právo, ak existuje napríklad len jediný dedič alebo aj v prípade, ak výsledok dedičského konania nemá podstatný vplyv na rozhodnutie o majetkovom spore, pričom podstatným pre účely rozhodnutia o danom majetkovom spore je zistenie okruhu osôb, ktoré sú oprávnenými dedičmi po poručiťovi.

9. Procesnoprávna úprava v Civilnom sporovom poriadku prikazuje súdu v prípade úmrtia strany sporu, ktorá je fyzickou osobou, a z toho plynúcej straty procesnej subjektivity, ak k nim došlo pred právoplatným skončením konania, rozhodnúť o tom, že v konaní bude pokračovať s dedičmi strany (pokiaľ nejde o prípad, v ktorom úmrtím strany stráca ďalšie konanie zmysel a má dôjsť k jeho zastaveniu). Za vec týkajúcu sa majetkového sporu súdna prax považuje aj žalobu o zdržanie sa zásahov do práv vlastníka veci v zmysle § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého vlastníka má právo na ochranu proti tomu, kto do jeho vlastníckeho práva neoprávnenne zasahuje; najmä sa môže domáhať vydania veci od toho, kto mu ju neprávom zadržuje. V zmysle judikátu R 65/72, Cpj 59/71, niet pochybností o tom, že nárok uplatnený žalobou, ktorou sa žalobca domáha odstránenia následkov rušivého činu, je nárokom na plnenie povinností, ktorá prechádza na dedičov pôvodného žalovaného, pričom v prípade smrti žalovaného možno pokračovať v konaní voči nim. Aj keď sa právni nástupcovia rušivého činu nedopustili, nemožno vylúčiť nebezpečenstvo, že ako právni nástupcovia môžu pokračovať vo výkone údajných oprávnení svojho právneho predchodcu.

10. V tomto prípade žalobkyňa tvrdila, že pôvodný žalovaný užíva jej vyššie uvedené nehnuteľnosti a zároveň má v nich aj svoje veci. Smrťou pôvodného žalovaného došlo k tomu, že síce on fyzicky prestal nehnuteľnosť užívať, ale z obsahu spisu nič nenasvedčuje tomu, že veci, ktorých vypratania sa žalobkyňa domáhala, po ňom v predmetnej nehnuteľnosti nezostali. Platí, že ak v konaní o ochranu vlastníckeho práva, ktoré je majetkovým sporom, ešte pred jeho skončením žalovaný ako strana sporu zomrel, po zistení okruhu dedičov ako právnych nástupcov, ktorí momentom smrti žalobcu nadobúdajú dedičstvo (§ 470 Občianskeho zákonníka), súd bol podľa § 63 ods. 2,3 CSP povinný rozhodnúť, že v konaní pokračuje s dedičmi strany. V tomto prípade mal žalovaný A. Y. troch právnych nástupcov, ako to vyplýva z registra obyvateľov, a im súd prvej inštancie na vedomosť zaslal svoje rozhodnutie. Súd prvej inštancie si možnosť pokračovania v konaní s dedičmi neb. žalovaného nevyložil v súlade s platným procesnoprávnym predpisom, podľa ktorého bolo nutné v konaní po vydaní uznesenia podľa 63 ods. 2 CSP s nimi pokračovať ako s právnymi nástupcami a doručiť im aj vyhlásený rozsudok. Keďže tak neurobil, s ohľadom na uvedené odvolací súd konštatoval, že odvolanie žalobkyne bolo podané

dôvodne, a na tom základe odvolací súd v rámci tohto odvolacieho konania musel sám rozhodnúť, že pokračuje v konaní s právnymi nástupcami žalovaného neb. A. Y., nar. XX.XX.XXXX, zomr. dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom E., ktorými sú: 1/ A. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX Z. XXX, 2/ O. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. X, XXX XX E., a 3/ U.. D. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom O.. O. X, XX XXX S..

11. Odvolací súd ku konštatovaniu súdu prvej inštancie, že rozsudok bol pôvodnému žalovanému riadne doručený v deň pred dňom jeho smrti, poznamenáva, že toto konštatovanie nie je správne. Keďže A. Y. mal svoje bydlisko v meste E., bez označenia ulice a čísla, doručovanie malo byť realizované správne na adresu Mesta E. (obdobne, ako to súd realizoval napríklad pri doručovaní uznesenia s označením č. k. 36C/50/2021-61 (obálka pripnutá k č. I. 78) v súlade s ustanovením § 7 ods. 3 a § 5 zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov SR. Napriek tomu mu bol rozsudok doručovaný na adresu A. X, XXX XX E., kde mu zásielka nebola listinne doručená z dôvodu, že si ju v odbernej lehote neprevzal, pričom zásielka bola do 30 dní skartovaná (v spise na č. I. 96a). Doručovanie rozsudku formou oznamu o doručovanej písomnosti na úradnej tabuli súdu (v spise na č. I. 98) už bolo právne bezvýznamné.

12. V nadväznosti na uvedené odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b) a § 391 ods. 1 CSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní viazaný uvedeným právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) doručí zákonným spôsobom rozsudok všetkým trom právnym nástupcom pôvodného žalovaného ako žalovaným 1/, 2/, 3/ spolu s týmto uznesením odvolacieho súdu a následne bude postupovať v súlade s príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku.

13. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).